

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkýň **1/ M.**, bývajúcej v Ž., **2/ H.**, bývajúcej v Ž., oboch zastúpených JUDr. D., advokátom so sídlom v P., proti žalovaným **1/ V.**, bývajúcej v P., **2/ J.**, bývajúcej v P., **3/ D.**, bývajúcemu v K., **4/ D.**, bývajúcemu v M., **5/ M.**, bývajúcej v Č., **6/ J.**, bývajúcej v K., **7a/ I.**, bývajúcej v M., **7b/ I.**, bývajúcemu vo V., **8/ L.**, bývajúcemu v P., **o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 13 C 215/2004, o dovolaní žalobkýň 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 31. mája 2007 sp. zn. 11 Co 64/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Prešove z 31. mája 2007 sp. zn. 11 Co 64/2006 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad rozsudkom z 26. septembra 2006 č.k. 13 C 215/2004-148 určil, že nehnuteľnosti v katastrálnom území Ž. zapísané v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m², a na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m² (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“) patria do dedičstva po poručiteľovi FR., ktorý zomrel X.. Rozhodol tiež o náhrade trov konania. Vychádzal z toho, že F. (právny predchodca žalobkýň) vstúpil do užívania sporných nehnuteľností na základe zámennej zmluvy uzavretej ústne v rokoch 1950 až 1953 s V. (právnym predchodcom žalovaných). Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že medzi týmito právnymi predchodcami účastníkov boli spočiatku nezhody ohľadom toho, kde si postavia nové rodinné domy, tieto nezhody boli ale vyriešené uzavretím tejto zámennej zmluvy. Neskoršie nezhody sa už netýkali vlastníctva pozemkov pod rodinnými domami, ale len prístupovej cesty k nim. Vo vzťahu k právnemu predchodcovi

žalobkýň neboli žalovanými vznášané vlastnícke nároky na sporné nehnuteľnosti. Podľa názoru súdu prvého stupňa splnil F. podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva sporných nehnuteľností vydržaním podľa § 115 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. Námietku premlčania, ktorú vzniesol žalovaný 4/ s poukazom na § 485 Občianskeho zákonníka, považoval súd za právne irelevantnú, lebo toto ustanovenie sa na danú vec nevzťahuje a podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa vlastnícke právo nepremlčuje. Z týchto dôvodov súd žalobe vyhovel. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovaného 4/ Krajský súd v Prešove rozsudkom z 31. mája 2007 sp. zn. 11 Co 64/2006 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol; žalovaným 1/ až 8/ nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa náležite zistil skutkový stav a vyvodil aj správny právny záver, pokiaľ ide o nadobudnutie vlastníctva sporných nehnuteľností právnym predchodcom žalobkýň. Odvolací súd ale doplnením dokazovania výpismi z listov vlastníctva a rozhodnutiami o dedičstve zistil, že žalovaný 4/ v zmysle rozhodnutí o dedičstve po poručiťke V. (sp. zn. D 111/84 Štátneho notárstva v Poprade) a po poručiťovi V. (sp. zn. D 407/87 Štátneho notárstva v Poprade) nadobudol spoluvlastnícky podiel sporných nehnuteľností a odvtedy vystupoval ako ich spoluvlastník a bol v dobrej viere, že má práva a povinnosti spoluvlastníka. Tým žalovaný 4/ nadobudol spoluvlastnícky podiel sporných nehnuteľností vydržaním v zmysle § 134 Občianskeho zákonníka č. 41/1964 Zb. Vzhľadom na to odvolací súd vyslovil názor, že žalobe z tohto dôvodu nebolo možné vyhovieť. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na § 150 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne 1/ a 2/ dovolanie, v ktorom uviedli, že v konaní došlo k procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci má podľa dovolateľiek základ v nesprávnom názore, že žalovaný 4/ nadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam vydržaním. Odvolací súd tiež nesprávne posúdil, aké má tvrdené vydržanie žalovaným 4/ dôsledky na prejednávajúcu vec. Rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnej aplikácii § 134 Občianskeho zákonníka (jeho závery o vydržaní sú rozporné, odporujú skutočnosti, nemajú oporu vo vykonaných dôkazoch, v konaní nebola preukázaná držba žalovaného 4/, lebo sporné nehnuteľnosti užívajú výlučne žalobkyne). Keďže F. – a to aj podľa názoru odvolacieho súdu – vlastnil sporné nehnuteľnosti 8. marca 1965, nebol žiadny dôvod

zamietnuť žalobu. K procesnej vade konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. došlo podľa názoru dovolateľiek v dôsledku nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu. Žalobkyne poukázali na to, že účastníci boli pred vyhlásením rozsudku súdu prvého stupňa riadne poučení v zmysle § 120 ods. 4 O.s.p. a nežiadali doplniť dokazovanie. V konaní na súde prvého stupňa žalovaný 4/ neuplatňoval to, čo uplatnil až v odvolaní a čo odvolací súd viedlo k zmene odvolaním napadnutého rozsudku (t.j. že žalovaný 4/ nadobudol spoluvlastnícky podiel sporných nehnuteľností vydržaním). Odvolací súd teda rozhodol na základe takých skutočností, ktoré vôbec neboli predmetom posudzovania na súde prvého stupňa. Žalovaným 4/ novo uvádzaná skutočnosť mohla byť odvolacím dôvodom len za splnenia podmienok vymedzených v § 205a O.s.p.; v odvolaní uplatnená skutočnosť ale nebola prípustným odvolacím dôvodom. Z uvedených dôvodov žalobkyne 1/ a 2/ žiadali napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný 4/ navrhol dovolanie zamietnuť. Poukázal na vecne správne závery odvolacieho súdu o nadobudnutí spoluvlastníckeho podielu sporných nehnuteľností vydržaním. Argumentáciu dovolateľiek označil za nedôvodnú a poukázal na to, že žalobkyne až do podania žaloby nespochybňovali, že je podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností zapísaným aj na liste vlastníctva. Ako spoluvlastník platí daň z nehnuteľností, pozemky podľa potreby užíva, kosí na nich trávu, využíval ich ako prístupovú cestu k svojmu domu, a to všetko bez akýchkoľvek námietok dovolateľiek.

Ostatní žalovaní sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníčky konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpené advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (viď § 238 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci dovolateľky napadli takýto rozsudok odvolacieho súdu, ich dovolanie je preto procesne prípustné.

Občiansky súdny poriadok umožňuje účastníkom podať dovolanie len z dôvodov taxatívne uvedených v § 241 ods. 2 O.s.p. Dovolanie možno odôvodniť iba tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmal dovolací súd, či v konaní na súdoch nižšieho stupňa nedošlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žalobkyne vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. v dovolaní nenamietali a žiadna z väd tejto povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Dovolací súd ďalej skúmal, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom tzv. inou vadou konania. Procesnou vadou konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Zo spisu vyplýva, že súd prvého stupňa vyhovel žalobe a určil, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručníkovi FR. (t.j. že ich vlastnil v čase smrti – X.). Odvolací súd sa síce stotožnil s názorom, že F. bol v čase smrti vlastníkom sporných nehnuteľností, avšak zohľadniac skutočnosti namietané v odvolaní žalovaným 4/ zmenil napadnutý rozsudok a žalobu zamietol s odôvodnením, že spoluvlastnícky podiel na sporných nehnuteľnostiach nadobudol žalovaný 4/ právnym titulom vydržania uplynutím vydržacej doby počítanej od právoplatnosti rozhodnutí o dedičstve v konaniach sp. zn. D 111/84 a sp.

zn. D 407/87 Štátneho notárstva v Poprade. Podľa názoru žalobkýň bol v danom prípade procesný postup odvolacieho súdu v rozpore s § 205a ods. 1 O.s.p. a § 120 ods. 4 O.s.p. Dovolací súd sa s ich názorom stotožňuje.

V rámci dokazovania sa vytvára skutkový podklad pre rozhodnutie súdu vo veci samej. Účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Ustanovenie § 120 ods. 4 O.s.p. ukladá súdu povinnosť poučiť účastníkov, že všetky dôkazy musia predložiť alebo označiť ešte pred vyhlásením rozhodnutia vo veci samej, a tiež, že na dôkazy označené a predložené neskôr nebude prihliadnuté. Ak bol účastník konania riadne poučený v zmysle ustanovenia § 120 ods. 4 O.s.p., môže skutočnosti alebo dôkazy, ktoré neuplatnil v konaní pred súdom prvého stupňa, uplatniť v odvolaní iba za podmienok taxatívne určených v § 205a písm. a/ až d/ O.s.p. Takéto (pred súdom prvého stupňa neuplatnené) skutočnosti alebo dôkazy sú pri odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej odvolacím dôvodom len vtedy, ak a/ sa týkajú podmienok konania, vecnej príslušnosti súdu, vylúčenia sudcu (prísediaceho) alebo obsadenia súdu, b/ má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, c/ odvolateľ nebol riadne poučený podľa § 120 ods. 4 O.s.p., d/ ich účastník konania bez svojej viny nemohol označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Uznesením Okresného súdu Poprad z 20. decembra 2004 č.k. 13 C 215/2004-23 bolo účastníkom dané poučenie v zmysle § 120 ods. 4 O.s.p.; toto poučenie im súd zopakoval v uznesení z 27. júla 2006 (viď č.l. 126 spisu). Účastníci sa na pojednávaní pred súdom prvého stupňa 26. septembra 2006 (č.l. 136 spisu) pred vyhlásením dokazovania za skončené vyjadrili, že ďalšie dôkazy nenavrhujú. Zo spisu vyplýva, že napriek tomuto poučeniu žalovaný 4/ až v odvolaní uviedol skutočnosti, z ktorých začal vyvodzovať, že právnym titulom vydržania je podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností.

Skutočnosti, tvrdené v danom prípade žalovaným 4/ až v odvolaní, by mohli byť prípustným odvolacím dôvodom, len ak by vykazovali znaky uvedené v § 205a ods. 1 písm. a/ a b/ O.s.p. alebo ak by išlo o prípady uvedené v § 205a ods. 1 písm. c/ a d/ O.s.p. Zo spisu ale nevyplýva, že by v odvolaní žalovaného 4/ takto uplatnené skutočnosti bolo možné považovať za prípustný odvolací dôvod. Osobitne treba poukázať na to, že účastníci boli riadne poučení v zmysle § 120 ods. 4 O.s.p. a listinné dôkazy, ktorými dovolací súd „doplnil“

dokazovanie, boli súčasťou spisu už v konaní pred súdom prvého stupňa (viď napríklad č.l. 28, 29, 37, 103, 104, 110, 111 spisu).

Pokiaľ odvolací súd v rozpore s § 205a ods. 1 O.s.p. ako prípustný odvolací súd vzal na zreteľ skutočnosti uvedené žalovaným 4/ až v odvolaní, dopustil sa inej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Vzhľadom na túto procesnú vadu konania zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (§ 243b O.s.p.) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie; s prihliadnutím na dôvod zrušenia tohto rozhodnutia neposudzoval správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. októbra 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková